

RÁDCE

II.

VLASTNÍKA LESA DO VÝMĚRY 50 ha

Myslivost ve vztahu k vlastníkovi lesa

Ochrana přírody a krajiny ve vztahu k vlastníkovi lesa

Možnosti čerpání příspěvků, dotací a finanční pomoci pro oblast ochrany přírody a krajiny

Využití informací z oblastních plánů rozvoje lesů vlastníky do 50 ha

www.uhul.cz
informace o lesích

URČENO:

- ▶ pro vlastníky lesů do výměry 50 hektarů, kteří nemají vypracovaný lesní hospodářský plán
- ▶ pro vlastníky zemědělské půdy, kteří zvažují její zalesnění

Vážení čtenáři, vážení vlastníci lesa.

Druhý díl publikace „Rádce“ se svým obsahem zaměřuje na nejdůležitější informace z právních norem upravujících vlastnictví lesa a hospodaření v něm ve vztahu k myslivosti a ochraně přírody. Je opět určen především vlastníkům lesů do výměry 50 ha hospodařících bez vlastního lesního hospodářského plánu a navazuje na informace prvního dílu.

Les je přirozeným životním prostředím volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Podílí se na přírodní rovnováze v krajině, na rozmanitosti forem života, sám o sobě je přírodní a estetickou hodnotou a tedy přírodním zdrojem, se kterým je potřeba hospodařit šetrně, při zohlednění hospodářských, sociálních a kulturních potřeb obyvatel a regionálních i místních poměrů.

Společnost považuje všechny lesy na našem území (tedy i Váš majetek) za národní bohatství a nenahraditelnou složku životního prostředí. Lesy se tak stávají předmětem práva soukromého i veřejného. Stát na jedné straně zasahuje vlastníkům lesů do jejich hospodaření, na druhé straně jim na zajištění společenských zájmů poskytuje finanční podpory nebo kompenzace.

*Nesprávné hospodaření nebo zanedbání povinností při hospodaření v lesích by mohlo ohrozit existenci částí přírody a krajiny. Nesprávnými postupy můžete ohrozit nebo dokonce poškodit životní prostředí. Tato **brožurka Vám pomůže v základní právní orientaci při hospodaření ve Vašem lese ve vztahu k myslivosti a ochraně přírody** tak, abyste se nedostali do konfliktu se zákony, a zároveň Vám má pomoci k uplatnění Vašich vlastnických práv.*

Za kolektiv autorů

Mgr. Martin Polívka, DiS.

Tento text je formulován s ohledem na srozumitelnost pro čtenáře bez lesnického vzdělání, proto v nezbytné míře upouští od odborných pojmů. Rovněž nenahrazuje znění zákonů, z nichž čerpá.

POUŽITÝ ZPŮSOB ODKAZOVÁNÍ NA PRÁVNÍ PŘEDPIS

(všechny předpisy se rozumí ve znění platném ke dni zpracování této publikace):

1) § 3 ¹⁾ = číslo právního předpisu v seznamu citovaných právních předpisů
^{§ 3} = číslo citovaného paragrafu z právního předpisu

POUŽÍVANÉ ZKRATKY

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	OPŽP	Operační program životního prostředí
CHKO	chráněná krajinná oblast	ORP	obecní úřad obce s rozšířenou působností
EVL	evropsky významné lokality	PP	přírodní památka
LČR, s.p.	Lesy České republiky, státní podnik	PR	přírodní rezervace
LHO	lesní hospodářská osnova	PUPFL	pozemek určený k plnění funkcí lesa
LHP	lesní hospodářský plán	RSH	Rámcové směrnice hospodaření
MO	Ministerstvo obrany	SFŽP	Státní fond životního prostředí
MZe	Ministerstvo zemědělství	SSL	státní správa lesů
MŽP	Ministerstvo životního prostředí	SSM	státní správa myslivosti
NPP	národní přírodní památka	ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem
NP	národní park	ÚSES	územní systém ekologické stability
NPR	národní přírodní rezervace	VKP	významný krajinný prvek
OLH	odborný lesní hospodář	ZCHÚ	zvláště chráněné území
OP	ochrana přírody		
OPRL	Oblastní plány rozvoje lesů		

ÚVODEM

Myslivost i ochrana přírody a krajiny mohou zásadním způsobem ovlivňovat hospodaření ve Vašem lese. Aby se vlastník dokázal zorientovat v nastíněné problematice, měl by rámcově znát základní běžně používané pojmy a termíny. Vybrali jsme pro Vás vždy ty nejpodstatnější a vysvětlujeme je přímo v textu. Jejich případné přesné znění naleznete v právních předpisech, na které text odkazuje.

MYSLIVOST VE VZTAHU K VLASTNÍKOVÍ LESA

1 MYSLIVOST A VÝKON PRÁVA MYSLIVOSTI

- Myslivost a výkon práva myslivosti upravuje zákon o myslivosti¹⁾ a předpisy na něj navazující.
- Myslivostí se rozumí nejen soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému, ale také spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví.
- Zvěř tvoří obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů (ptáků a savců) uvedených v zákoně. Zákon tyto druhy dělí na zvěř, kterou lze obhospodařovat lovem (navazující předpisy pak stanovují pro tuto zvěř dobu lovu) a zvěř, kterou nelze obhospodařovat lovem z důvodů blíže specifikovaných v zákoně.
- Právo myslivosti představuje souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit a přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stádia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků.^{1) § 2}
- Zákon zakazuje plašit zvěř jakýmkoliv způsobem. Výjimkou jsou opatření k zabránění škodám působeným zvěří. Dále je zakázáno rušit zvěř při hnízdění a kladení mláďat a provádět činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů, nejde-li o činnosti spojené s obhospodařováním pozemků nebo o činnosti při návštěvách honiteb jako součástí krajiny. Rovněž je zakázáno poškozovat nebo ničit myslivecká zařízení.^{1) § 9} Vlastníkům domácích zvířat je zakázáno nechat zvířata (např. psy, kočky, dobytek) volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího.^{1) § 10} Při nedodržení zákona hrozí pachateli tohoto přestupku pokuta.^{1) § 63, § 64}

Váš les je přirozeným životním prostředím zvěře. Volně žijící zvěř nacházející se v daný okamžik na lesním pozemku ovšem není majetkem vlastníka pozemku. Vlastník pozemku proto nemá přímé oprávnění tuto zvěř lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo uhynulou zvěř, její vývojová stádia či shozy paroží. Výše popsané oprávnění, včetně povinnosti řádné celoroční péče o zvěř, jsou součástí práva myslivosti. Výkon práva myslivosti zajišťuje uživatel honitby. Aby vlastník lesa mohl vykonávat právo myslivosti na svých pozemcích, musel by získat toto postavení, tedy stát se uživatelem honitby (např. na základě smlouvy o nájmu honitby) nebo se na činnosti uživatele honitby účastnit (např. členstvím v honebním společenstvu). Při výkonu hospodářské činnosti by se měl vlastník lesa chovat eticky a ohleduplně, aby svojí činností nezpůsobil zvěři újmu a nepoškozoval její životní podmínky, není-li to nezbytné k ochraně lesních porostů před škodami působenými zvěří.

2 UŽÍVÁNÍ VAŠEHO LESNÍHO POZEMKU K MYSLIVECKÝM ÚČELŮM

2.1 Honitba a honební pozemky

► Právo myslivosti lze vykonávat pouze v honitbě, a to na pozemcích, které mají charakter honebních pozemků.

Váš lesní pozemek je s velkou pravděpodobností definován právě jako honební.

Honebními pozemky jsou všechny pozemky, které nejsou uvedeny v zákoně jako nehonební.^{1) § 2} V případě pochybností Vám informace o charakteru Vašich pozemků podá orgán státní správy myslivosti.^{1) § 2}

◀► Za **nehonební pozemky**, na nichž právo myslivosti naopak vykonávat nelze, zákon považuje pozemky uvnitř hranice současně zastavěného území obce, jako jsou náměstí, návsi, tržiště, ulice, nádvoří, cesty, hřiště a parky, pokud nejde o zemědělské nebo lesní pozemky mimo toto území. Patří sem také pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené, oplocené pozemky sloužící k farmovému chovu zvěře, obvod dráhy, dálnice, silnice, letiště se zpevněnými plochami, veřejná a neveřejná pohřebiště a dále pozemky, které byly za nehonební prohlášeny rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti (SSM).^{1) § 2}

◀► **Honitba** představuje soubor souvislých honebních pozemků, jednoho nebo více vlastníků, vymezený v rozhodnutí orgánu SSM, v němž lze provádět právo myslivosti.^{1) § 2} Minimální výměru honitby (kromě obory) zákon stanoví na 500 ha.^{1) § 17} Návrh na uznání honitby podává vlastník honebních pozemků nebo přípravný výbor honebního společenstva.^{1) § 18} Bližší podmínky pro tvorbu honitby jsou uvedeny v zákoně.^{1) § 17} V rozhodnutí o uznání honitby je uveden i její **držitel**. Držitel honitby může v honitbě právo myslivosti vykonávat sám (v takovém případě je současně uživatelem honitby), nebo může honitbu pronajmout (v takovém případě je uživatelem honitby její nájemce).

► Speciálním typem honitby je obora. Oborou se rozumí druh honitby s podmínkami pro intenzivní chov zvěře s obvodem trvale ohrazeným nebo jinak uzpůsobeným tak, že chovaná zvěř z obory nemůže volně vybíhat.^{1) § 2} Minimální velikost obory je 50 ha.^{1) § 17} Bažantnici tvoří část honitby, v níž jsou vhodné podmínky pro intenzivní chov bažantů.^{1) § 2; 2)}

► Honební pozemek, který není součástí žádné honitby, přiřčení orgán SSM k honitbě již uznané^{1) § 30}. Jako vlastníkově pozemku Vám náleží náhrada za přiřčení od držitele honitby, a to za předpokladu, že nejste členem honebního společenstva. Nedohodnou-li se zúčastněné osoby o výši náhrady, určí náhradu orgán SSM. Proti rozhodnutí orgánu SSM o výši náhrady se lze dále bránit odvoláním.^{13) § 81 a násl.} V tomto případě se odvolání podává místně příslušnému orgánu SSM (většinou krajskému úřadu). Výše náhrady má zohledňovat výnos z výkonu práva myslivosti v honitbě; náhrada sama je splatná do 31. 3. běžného roku zpětně. Náhrada však nenáleží, pokud byl honební pozemek přiřčen ke společenstevní honitbě a jeho vlastník se stal členem honebního společenstva.^{1) § 30}

► V odůvodněných případech můžete požádat orgán SSM o prohlášení Vašeho pozemku za nehonební, případně tak může učinit sám orgán SSM z vlastního podnětu. Za důvod

k prohlášení pozemku za nehonební je považován i sám zájem vlastníka.^{1) § 17} Obdobně je tomu při zpětném prohlášování nehonebního pozemku za honební. Orgán SSM je v takovém řízení vždy vázán souhlasem vlastníka.

2.2 Honební společenstvo

► Vlastníci nebo spoluvlastníci souvislých honebních pozemků o celkové rozloze odpovídající minimální výměře honitby mohou vytvořit **honební společenstvo**.

Honební společenstvo je právnickou osobou, kterou mohou vlastníci honebních pozemků založit za účelem vytvoření honitby a rozhodnutí o jejím využití, tedy zda bude právo myslivosti vykonávat samo honební společenstvo nebo honitbu pronajme jiné osobě.

► Honební společenstvo vzniká dnem zápisu do rejstříku honebních společenstev, který vede orgán SSM jako veřejný seznam.^{1) § 28} Proces založení a vzniku honebních společenstev zákon upravuje velmi podrobně.^{1) § 19–28}

Pro Vás je podstatná skutečnost, že honební společenstvo nesmí vlastním jménem podnikat, nesmí se účastnit na podnikání jiných osob a ani nesmí zřizovat organizační složky.^{1) § 19}

► Na činnosti honebního společenstva se jeho členové podílejí zejména svým hlasováním na valné hromadě, na které jim přísluší jeden hlas za každý započatý hektar výměry honebního pozemku, který v honitbě vlastní. Statutárním orgánem, který je oprávněn jednat jménem honebního společenstva, je honební starosta, vnitřními orgány společenstva jsou pak valná hromada a u honebních společenstev s více než deseti členy též honební výbor.^{1) § 21–24}

► **Vy, jako vlastník lesa, který je honebním pozemkem, máte právo být členem honebního společenstva.** Pokud je Váš les předmětem spoluvlastnictví, musíte se dohodnout na tom, kdo ze spoluvlastníků bude vykonávat práva člena honebního společenstva.^{1) § 26}

► Vlastníci honebních pozemků, které orgán SSM přiřadil do společenstevní honitby, se stávají řádnými členy honebního společenstva pouze v případě, pokud oznámí písemně honebnímu společenstvu, že na členství trvají. Oznámení musí být doručeno honebnímu společenstvu do 30 dnů od doručení vyznění o přiřazení.^{1) § 26}

► Členství v honebním společenstvu zaniká, pokud všechny honební pozemky vlastníka v dané honitbě byly prohlášeny za nehonební.^{1) § 26}

► Převodem Vašeho vlastnického práva (např. při prodeji) k honebnímu pozemku, který je součástí společenstevní honitby, Vaše členství v honebním společenství zaniká. Členství v honebním společenstvu vzniká nabyvateli vlastnického práva k honebnímu pozemku, pokud do 30 dnů neoznámí písemně společenstvu, že s členstvím nesouhlasí.^{1) § 26} Členství rovněž zaniká v případě, kdy člen písemně oznámí ukončení svého členství (členství pak zanikne posledním dnem kalendářního roku, kdy bylo oznámení učiněno). Ukončením členství v honebním společenstvu se ovšem honební pozemky bývalého člena nestávají „volnými“, nýbrž zůstávají i nadále součástí honitby. Osoba, jejíž členství v honebním společenstvu zaniklo, má **nárok na vypořádací podíl**.^{8) § 26}

► Honební společenstvo je držitelem honitby, která mu byla rozhodnutím orgánu SSM uznána. Výkon práva myslivosti v této honitbě může společenstvo zajišťovat buď samo, nebo

může honitbu pronajmout.^{1) § 32} Pokud honební společenstvo honitbu pronajme, smlouva o nájmu musí být uzavřena písemně na dobu 10 let.^{1) § 33} Nájemné z honitby se stanoví dohodou smluvních stran, pokud zákon nestanoví jinak.^{1) § 33}

2.3 Myslivecké hospodaření a výkon práva myslivosti

► Uživatelem honitby může být buď sám její držitel nebo (u pronajatých honiteb) právnická i fyzická osoba splňující podmínky stanovené právním předpisem.^{1) § 32}

Nejčastější formou uživatele společenstevní honitby, se kterou se můžete setkat, je ovšem myslivecký spolek.

Odbornou úroveň mysliveckého hospodaření v honitbě pro každého uživatele zajišťuje **myslivecký hospodář**, a to v rozsahu vymezeném zákonem (např. zajišťuje administrativu, vede společné hony, kontroluje ulovenou zvěř apod.).^{1) § 35}

► Myslivecký hospodář je do funkce ustanoven orgánem SSM na návrh uživatele honitby a po svém ustanovení zastupuje uživatele honitby při jednání týkajícím se mysliveckého hospodaření. Mezi jeho oprávnění patří každoročně vypracovávat spolu se zástupcem uživatele honitby plán mysliveckého hospodaření³⁾ a dohlížet na jeho plnění. Při vypracování plánů se vychází z celkového stavu ekosystémů, výsledků porovnání kontrolních a srovnávacích ploch a výše škod způsobených zvěří v uplynulém období na lesních a zemědělských porostech, z výsledků sčítání zvěře, ze stanovených minimálních a normovaných stavů zvěře, poměru pohlaví a koeficientů očekávané produkce, jakož i ze záměrů, které byly uvedeny v návrhu na uznání honitby.^{1) § 36}

► Uživatel honitby v rámci výkonu práva myslivosti smí v nezbytné míře užívat Vaše honební pozemky. **Bez Vašeho souhlasu nemůže** být na Váš pozemek umístěno žádné myslivecké zařízení (napajedlo, slanisko, zařízení pro příkrmování, pozorování a lov zvěře). Orgán SSM nicméně může o umístění zařízení na Vašem pozemku rozhodnout v případě, že souhlas nedal žádný z vlastníků pozemků v honitbě.^{1) § 9}

► Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby počet některého druhu zvěře byl snížen, orgán SSM povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře. Nelze-li škody působené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti snížení stavu zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí.^{1) § 39}

► Osoba lovící zvěř na Vašem pozemku musí mít u sebe lovecký lístek (vydává orgán SSM,^{1) § 47}) povolenku k lovu (vydává uživatel honitby) a potvrzení o povinném pojištění (podrobnosti viz zákon^{1) § 48}); při lovu se zbraní též zbrojní průkaz a průkaz zbraně.^{1) § 46} Kontrolu může provádět orgán SSM, Policie ČR, myslivecká stráž a myslivecký hospodář.^{1) § 35, 2) § 61}

► Každý kus ulovené nebo nalezené zužitkovatelné zvěře spárkaté, musí být ihned po ulovení, nalezení nebo po provedené dohledávce označen nesnímatelnou plombou.^{1) § 49}

► Uživatel honitby může požádat orgán SSM o přiměřené omezení využívání Vašeho pozemku k některým aktivitám, zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů, popř. i o zákaz vstupu na něj. Tento zákaz se však nevztahuje na hospodářské činnosti vlastníka lesa a nájemce (nyní pachtýře) lesa.^{1) § 9}

► Nejste-li členem honebního společenstva, uživatel honitby **je povinen** s Vámi min. 7 dnů předem projednat konání činností (např. provádění společných lovů, stavba mysliveckých zařízení atp.), které mohou omezit obhospodařování Vašeho pozemku.^{1) § 11, 2) § 61}

2.4 Myslivecká stráž

► Orgán SSM ustanovuje pro honitby vedle mysliveckého hospodáře též mysliveckou stráž.^{1) § 12} Myslivecká stráž je úřední osobou a jejím posláním je především dohlížet na dodržování povinností spojených s ochranou myslivosti.^{1) § 15, 14) § 127} Myslivecká stráž je oprávněna vstupovat na pozemek v honitbě v rozsahu nezbytně nutném k výkonu funkce^{1) § 14} a je povinna prokázat se při své činnosti průkazem myslivecké stráže a nosit služební odznak.^{1) § 15, 5)}

► Pouze myslivecká stráž smí, až na výjimky a podle pravidel stanovených zákonem, usmrcovat toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího a ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení, resp. od jejího oplocení, pronásledují zvěř. Totéž oprávnění může myslivecká stráž využít i v případě koček potulujících se v honitbě a zdivočelých hospodářských zvířat a volně se pohybujících zvířat z farmových chovů zvěře^{1) § 14}

► Myslivecká stráž, která usmrtila psa nebo kočku, zdivočelé hospodářské zvíře nebo označené zvíře z farmového chovu zvěře, je povinna o tom neprodleně informovat jeho vlastníka, pokud je známý, a sdělit mu místo usmrcení zvířete a popřípadě jej na toto místo doprovodit.

► Výše uvedená práva a povinnosti má i myslivecký hospodář. Ten je při své činnosti povinen prokázat se průkazem mysliveckého hospodáře.^{8) § 3, 5)}

► Myslivecká stráž je navíc oprávněna zastavit a prohlížet v honitbě a na účelových komunikacích¹⁷⁾ v honitbě dopravní prostředky včetně přepravovaných zavazadel, je-li důvodné podezření, že přepravují nebo obsahují neoprávněně nabytou zvěř, a za tím účelem požadovat předložení dokladu o nabytí zvěře.^{1) § 14}

2.5 Státní správa myslivosti

► V podmínkách ČR je SSM vykonávána z hlediska územní a věcné příslušnosti těmito orgány:

1) mimo území národních parků a mimo pozemky určené pro obranu státu:

- a) ORP^{1) § 57, § 60}
- b) krajské úřady^{1) § 57, § 59}
- c) MZe^{1) § 57, § 58}

2) na území národních parků:

- a) Správy NP^{1) § 57, § 60}
- b) MŽP^{1) § 57, § 58, § 59}

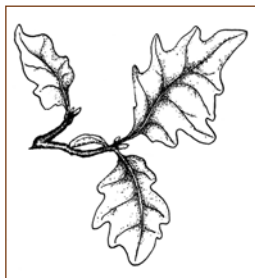
3) na pozemcích určených pro obranu státu:

MZe^{1) § 57, § 58, § 59, § 60}

Zákonodárce právními předpisy upravuje vztah vlastníka lesa k myslivosti z obecné pozice vlastníka pozemku, jenž je nebo není součástí honitby. Poskytuje mu také nástroje, kterými může ovlivňovat myslivecké hospodaření na jeho pozemcích. V souvislosti s mysliveckým hospodařením by měl vlastník lesa vědět, kdo je držitelem a kdo uživatelem honitby, jejíž součástí jsou jeho pozemky. Dále by vlastník lesa měl znát tyto osoby:

- ▶ **honebního starostu** (případně členy výboru honebního společenstva), je-li držitelem honitby honební společenstvo, jinak přímo držitele honitby nebo osobu oprávněnou jednat jeho jménem;
- ▶ **mysliveckého hospodáře** (případně i mysliveckou stráž);
- ▶ **pracovníka orgánu SSM z aktuálního adresáře pracovníků státní správy lesů a myslivosti na webu www.eagri.cz.**

Ačkoliv je myslivost veřejností vnímána spíše jako zájmová činnost, má její zájmová povaha až druhotný význam. Jak konstatoval Ústavní soud v nálezu publikovaném následně pod č. 49/2007 Sb.: „V podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody. Realizace myslivosti a práva myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva a jejich prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy.“ Citovaný názor Ústavního soudu respektuje skutečnost, že stát na uživatele honiteb klade vedle práv i povinnosti, které uživatelé honiteb zajišťují zpravidla ve svém volném čase a při vynakládání značných finančních prostředků, které si musí sami zajistit. Nájemné by tedy mělo být přímo úměrné hospodářským výsledkům, proto má v řadě honiteb spíše symbolický charakter. Prostředky jsou posléze vynakládány na zajištění fungování honebního společenstva včetně naplnění zákonných požadavků, které honební společenstva musí pro stát a své členy zajistit. Řada uživatelů honiteb tyto prostředky z části poskytuje i na zvelebování krajiny a podporu chovu ohrožených druhů zvěře.

3 ŠKODY ZVĚŘÍ

► Při výskytu zvýšených stavů zvěře nebo při její koncentraci v některém ročním období v určité lokalitě může zvěř způsobovat škody na Vašem majetku. Vlastník, popř. nájemce honebního pozemku musí činit přiměřená opatření k zabránění škod způsobených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována ani usmrcována. Minimální rozsah přiměřených opatření je pro vlastníky lesů stanoven v prováděcí vyhlášce k lesnímu zákonu a je popsán v dalším textu.⁴⁾ § 5 Důležité informace o výše uvedených opatřeních, jakož i o poškození lesa zvěří, Vám podá OLH.⁹⁾ § 37 Vlastníci lesů, uživatelé honiteb a orgány SSL jsou obecně povinni dbát, aby lesní porosty nebyly zvěří nepřiměřeně poškozovány.⁹⁾ § 32

► Vznikne-li Vám škoda, která byla způsobena při provozování myslivosti, nebo kterou Vám způsobila zvěř na Vašem honebním pozemku nebo na polních plodinách dosud nesklizených či vinné révě nebo lesních porostech, je uživatel honitby **povinen Vám škodu nahradit, pokud se nejedná o škodu, která se nehradí.**

► Uživatel obory je povinen Vám nahradit škody způsobené zvěří, která unikla z obory, pokud neprokáže, že uniknutí bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá.

► Vykonává-li právo myslivosti spolek, ručí jeho členové za závazek k náhradě škody společně a nerozdílně.¹⁾ § 52

Opatření, která vlastník lesa do 50 ha, popřípadě pachtýř (dříve nájemce) lesa, musí činit k zabránění škod způsobených zvěří:⁴⁾ § 5

1. *sledovat a evidovat škody způsobené zvěří na lesních porostech,*
2. *sledovat početní stavy zvěře (způsob sledování početních stavů zvěře právní předpisy nestanovují),*
3. *využívat pomocné dřeviny ke zvýšení úživnosti honitby (tuto otázku by měl vlastník lesa konzultovat se svým OLH),*
4. *ochraňovat ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání, zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.*

Uživatel honitby může se souhlasem vlastníka lesa provádět přiměřená opatření k zabránění škodám zvěří.¹⁾ § 53 Způsob, rozsah a umístění ochranných opatření uvedených v bodě 3. a 4. určuje vlastník lesa, pokud smlouva o nájmu honitby nestanoví jinak. Při realizaci ochranných opatření lesních porostů Vám nejlépe poradí Váš odborný lesní hospodář (OLH) [s výškou oplocení podle výskytu druhů zvěře v honitbě, s používáním nátěrů, s dobou aplikace chemických přípravků apod.].

► V případě, že dochází i přes přijatá opatření k neakceptovatelným škodám zvěří, můžete navrhnout orgánu SSM uložení úpravy stavu zvěře uživateli honitby. V krajním případě lze navrhnout i zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí škody, jež nelze snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby.¹⁾ § 39

► **Nárok na náhradu škody** na Vašich lesních pozemcích a lesních porostech, kterou způsobila zvěř a která vznikla v období od 1. 7. předcházejícího roku do 30. 6. běžného roku, musíte tedy každoročně uplatnit u uživatele honitby **do 20 dnů včetně doručení**

od uplynutí uvedeného období. Současně s tím vyčíslete výši škody.^{1) § 55} Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy jste uplatnil svůj nárok a vyčísлил výši škody (dle vyhl. 55/1999 Sb., doporučujeme spolupráci s OLH, popř. znalcem) nebo ve stejné lhůtě neuzavřel s Vámi písemnou dohodu o náhradě této škody, můžete ve lhůtě 3 měsíců **uplatnit svůj nárok na náhradu škody** u soudu.^{1) § 55} Uplatněním nároku se přitom rozumí **doručení žaloby soudu**. Spory z písemné dohody o náhradě škody rozhoduje soud.^{1) § 55} Nedodržením výše uvedených lhůt Vaší osobou nárok na náhradu škody způsobené zvěří zaniká.^{1) § 55}

Nemáte nárok na úhradu škody způsobené zvěří v případech, kdy došlo ke škodě:^{1) § 54}

- na Vašem nehonebním pozemku
- na Vašem lesním porostu chráněném oplocením proti škodám působeným zvěří
- na jedincích poškozených okusem jen na postranních výhonech
- v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše

► Škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány (zvláště chránění živočichové, např. bobr evropský), **hradí stát**.^{1) § 54} Zvláštním právním předpisem, který upravuje podrobnosti této problematiky je zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

► Za škodu na zvěři (pytláctví, úhyn zvěře, zničení hnízdišť, poškození nebo zničení prostředí nutného pro život zvěře a vypuštění živočichů, kteří mohou narušit přírodní rovnováhu nebo narušit genofond geograficky původního druhu zvěře) odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti. Na náhradu škody má nárok uživatel honitby (uplatnění nároku – viz Část čtvrtá, Hlava III, oddíl 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, především ust. § 2910, 2911, 2915).^{1) § 56}

4 MOŽNOSTI ZÍSKÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ NA VYBRANÉ MYSLIVECKÉ ČINNOSTI

► Stát podporuje vybrané činnosti mysliveckého hospodaření poskytováním služeb nebo finančních příspěvků.

Finanční příspěvky mohou být poskytnuty zejména na tyto činnosti:¹⁾ § 62

1. *zlepšování životního prostředí zvěře*
2. *podpora ohrožených druhů zvěře*
3. *oborní chovy zvěře se vzácnými druhy nebo poddruhy*
4. *chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců*
5. *použití dravců v ochraně rostlin*
6. *preventivní veterinární léčebné akce a zdolávání nákaz v chovech zvěře*
7. *ozeleňování krajiny včetně oplocování dřevin*
8. *chovatelské přehlídky a myslivecké výstavy, propagace a osvěta myslivosti*
9. *zařízení pro selektivní lov a odchyt dalších živočichů vyžadujících regulaci*

► Závazná pravidla poskytování finančních příspěvků na myslivecké činnosti jsou stanovena v nařízení vlády.¹⁰⁾ Žádosti o jejich poskytnutí se podávají krajskému úřadu výjimečně na Ministerstvo obrany (MO) nebo Ministerstvo životního prostředí (MŽP).¹⁰⁾ § 2 Pravidla poskytování finančních příspěvků se stanoví též v rámci pravidel používání prostředků Státního fondu životního prostředí (SFŽP).¹⁾ § 62

Na poskytnutí příspěvků není právní nárok.

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY VE VZTAHU K VLASTNÍKOVI LESA

1 OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

► **Práva a povinnosti vznikající při ochraně přírody a krajiny upravuje zákon o ochraně přírody a krajiny⁶⁾ a velká řada předpisů na něj navazujících.**

► Ochrana přírody a krajiny představuje vymezenou péči státu, fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péči o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péči o vzhled a přístupnost krajiny. Zákon podrobně definuje výše uvedené pojmy a blíže specifikuje jednotlivé činnosti⁶⁾ § 2–3.

► Zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje jednak práva a povinnosti směřující ke komplexní obecné ochraně přírody a krajiny na celém území státu (obecná ochrana), jednak práva a povinnosti směřující ke zvláštní ochraně vybraných částí přírody (zvláštní ochrana přírody).

► **V oblasti obecné ochrany přírody využívá zákon jako základní instituty:**

- **územní systém ekologické stability krajiny**
- **významné krajinné prvky**
- **obecnou ochranu rostlin a živočichů**
- **ochranu dřevin rostoucích mimo les**
- ochranu neživé přírody
- ochranu krajinného rázu

Pro vlastníka lesa mají reálný význam instituty označené tučně.

2 ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

► Územní systém ekologické stability (ÚSES) a jeho prvky jsou typem území se zájmy ochrany přírody, který pokrývá celou republiku. Zákon jej definuje jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných ekosystémů (prvků krajiny), které udržují přírodní rovnováhu.⁶⁾ § 3 Prvky ÚSES najdete v územních plánech obcí.

► Vymezení ÚSES zajišťuje uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny.⁶⁾ § 4 **Ochrana ÚSES je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ, jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.**⁶⁾ § 4

► Rozlišuje se místní (lokální), regionální a nadregionální systém ekologické stability.⁶⁾ § 3 Základní prvky ÚSES tvoří biocentra a biokoridory. Tyto prvky mohou být podle stávajícího stavu funkční, částečně funkční nebo nefunkční. V případě lesa je rozhodující jeho druhová

dřevinná skladba na daném stanovišti (lesy s přirozenou druhovou skladbou vždy tvoří funkční složku systému).

► Vyžaduje-li vytváření ÚSES změnu v užívání pozemku, se kterou vlastník nesouhlasí, nabídne mu pozemkový úřad výměnu jeho pozemku za jiný ve vlastnictví státu v přiměřené výměře a kvalitě jako jeho původní pozemek, a to pokud možno v téže obci, ve které se nachází převážná část pozemku původního.

◀► **Ekologickou stabilitou** se rozumí schopnost ekologického systému (např. části krajiny) přetrvávat i za působení rušivého vlivu a reprodukovat své podstatné charakteristiky v podmínkách narušování zvenčí. Tato schopnost se projevuje minimální změnou za působení rušivého vlivu a nebo samovolným návratem do výchozího stavu.

◀► **Biocentrum** je krajinný prvek, který svojí velikostí a stavem ekologických podmínek umožňuje dlouhodobou existenci druhů a nebo společenstev původních druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich genových zdrojů.^{7) § 1}

◀► **Biokoridor** je krajinný prvek, který propojuje mezi sebou biocentra způsobem umožňujícím šíření a pohyb nejen živočichů, ale i rostlinných orgánů schopných vyrůst v novou rostlinu. Důležitou úlohu hraje při výměně genetické informace v rámci populace, při přenosu pylu, zárodků apod. Spojuje tak síť vzájemně izolovaných prvků v krajině a zajišťuje jejich vzájemné zachování a ovlivňování.^{7) § 1}

Pro názornost si na příkladu ukážeme, jakou úlohu může systém sehrát v lese.

*Představte si les, který je tvořen stanovištně nevhodnými jehličnatými dřevinami. Tento les je ovšem protkán sítí funkčních prvků ÚSES s přirozenou druhovou skladbou (smíšený les listnatých a jehličnatých dřevin ve středních polohách). Vlivem běžných nepříznivých podmínek dojde k celoplošnému úhynu jehličnaté monokultury. Na úhynu ostatních dřevin se nepříznivé podmínky výrazně neprojeví. Pokud nedojde k umělému zásahu člověka, prvky ÚSES zajistí svojí existencí a přirozenou schopností vlastní obnovu. Stanou se základem obnovy okolních porostů, zajistí tak existenci lesa, který má takovou druhovou skladbu, která je nepříznivému působení **schopna odolávat**.*

Vymezení ÚSES je součástí územního plánování. Jeho podobu zjistíte nejlépe z územního plánu obce, kde se Váš les nachází, pokud obec má územní plán zpracovaný. Vy jako vlastník lesa, byste měl/a sehrát aktivní úlohu při jeho zpracování nebo obnově. Do územních plánů jsou často přebírány generely (návrhy) ÚSES a tyto návrhy mají být v rámci zpracování územního plánu upřesněny. Lze ovlivnit jejich umístění, průběh nebo velikost, což je pro Vás důležité, protože existence prvků ÚSES ve Vašem lese může mít důsledek v podobě omezení hospodaření. Zahrnutím prvků ÚSES do územního plánu se tyto stávají závaznými.

Projektant, jenž územní plán zpracovává, by měl znát minimální parametry jednotlivých prvků ÚSES nebo spolupracovat s odborníkem, který se touto částí územního plánování zabývá. Můžete například trvat na minimálních parametrech stanovených pro jednotlivé prvky ÚSES. V případě lokálního biocentra lesního typu je jeho minimální velikost 3 ha. Minimální šířka lokálního biokoridoru lesního typu byla stanovena na 15 m a jeho maximální délka (maximální vzdálenost biocenter, které spojuje) činí 2000 m. Tvoří-li prvky ÚSES regionální síť, budou mít zase jiné parametry. Pokud by vlastník viděl výhody v umístění ÚSES, může naopak požadovat jejich zvětšení.

3 VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY

► S ochranou významných krajinných prvků se vlastník lesa v praxi setká ještě častěji než s ÚSES. Významný krajinný prvek (VKP) je definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.

► **Významnými krajinnými prvky jsou rašeliníště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy a rovněž všechny lesy** (tzv. významné krajinné prvky přímo ze zákona). Významnými krajinnými prvky se mohou stát rovněž jiné části krajiny, které jako VKP ve správním řízení za účasti vlastníka zaregistruje orgán ochrany přírody (OP) (mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy apod.).^{6) § 3}

► Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo k ohrožení či oslabení jeho ekologickostabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu OP. Při hospodaření v lesích se za takové zásahy vyžadující závazné stanovisko vždy považují **schválení lesních hospodářských plánů a protokolární předání lesních hospodářských osnov, odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a výstavba lesních cest a svážnic a lesních melioračních systémů.**^{6) § 4}

► Není vyloučeno, že negativní následky vyžadující vydání závazného stanoviska orgánu OP vyvolají i jiné činnosti prováděné vlastníkem lesa. Závazné stanovisko orgánu OP ovšem zcela jistě není zapotřebí k pěstebním a těžebním zásahům v lesích, pokud jsou prováděny v souladu s LHP nebo s protokolárně převzatou LHO a při nahodilé těžbě.^{6) § 4} Orgán OP se tak svým závazným stanoviskem na vzniku LHO povinně podílí.

► Hospodaření v souladu s LHO **by pro Vás mělo být zárukou**, že nejednáte v rozporu se zájmy ochrany přírody a krajiny a že vykonáváte činnost nevyžadující závazné stanovisko orgánu OP k zásahu do VKP.

4 OBECNÁ OCHRANA ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ

► V rámci obecné ochrany rostlin a živočichů jsou všechny druhy planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytem, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí.^{6) § 5} To se nevztahuje na zásahy při úmyslném hubení rostlin a živočichů, které upravují zvláštní právní předpisy.

► Vlastníkům lesů se z ustanovení o obecné ochraně rostlin a živočichů týká zejména pravidlo, podle kterého je záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny možné jen s povolením orgánu ochrany přírody.^{6) § 5} To neplatí pro nepůvodní druhy rostlin, pokud se **hospodaří podle schváleného LHP nebo vlastníkem lesa převzaté LHO**. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je přitom druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.

LHO řeší i možnosti šíření regionálně nepůvodních druhů rostliny v dané oblasti (tj. i stromů – např.: modřínů opadavého, jedle obrovské, douglasky tisolisté a pod.) v rámci hospodaření v lese, tzn. možnost jejich použití při obnově lesa.^{6) § 5}

Při provádění lesnických prací jste povinni postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich specifického životního prostředí, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. Neučiníte-li tak sám, bude Vám to uloženo orgánem OP.^{6) § 5}

5 OCHRANA DŘEVIN ROSTOUCÍCH MIMO LES

► Při hospodaření v lesích i v běžném občanském životě mohou nastat situace, kdy budete muset řešit problémy spojené s dřevinami rostoucími mimo les. Typickým příkladem popsaného problému jsou cesty zpřístupňující lesní pozemky, které se samy nacházejí mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa, již dlouhá desetiletí se nepoužívají a jsou zarostlé náletovými dřevinami, které neplní funkce lesa.

► Dřeviny rostoucí mimo les, tj. stromy či keře rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelním útvaru mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa, jsou rovněž předmětem ochrany přírody a krajiny. Zákon je chrání před poškozováním a ničením a jejich kácením, až na níže uvedené výjimky, podléhá povolení orgánu OP.^{6) § 7-9}

► Povolení orgánu OP není nutné v případě kácení stromů rostoucích mimo les:

- a) z důvodů pěstebních, to je za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů,

- b) při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků,
- c) k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděném při provozování těchto zařízení, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze,
- d) z důvodů zdravotních,
- e) je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu,
- f) pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
- g) pro zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
- h) pro porosty energetických dřevin nebo vánočních stromků zpravidla jednoho druhu, pěstovaných pro dosažení rychlé a vysoké produkce stromků nebo dřevní hmoty a s produkčním cyklem mezi sklizněmi do 10 let,
- i) pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území, evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada nebo zastavěná plocha a nádvoří.^{6) § 8, 11) § 3}

Kácení dřevin z důvodů uvedených pod písm. a) až d) jste povinni oznámit orgánu OP nejméně 15 dní před jeho provedením. Kácení dřevin z důvodu uvedeného pod písm. e) pak musíte orgánu OP oznámit rovněž, tentokrát ale do 15 dnů po provedení kácení. Kácení dřevin dle písm. f) až i) můžete provést bez povolení či dalšího oznámení v případě, že tyto dřeviny nejsou součástí významného krajinného prvku, náhradní výsadby nebo stromořadí.

Žádost o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les podává vlastník pozemku či nájemce se souhlasem vlastníka pozemku, na kterém tyto dřeviny rostou. Žádost musí obsahovat mj. jméno a adresu žadatele; doložení vlastnického či nájemního vztahu žadatele k pozemkům a dřevinám rostoucích mimo les; specifikaci dřevin rostoucích mimo les, které mají být káceny, zejména jejich druh a počet, udání obvodu kmene ve výšce 130 cm nad zemí, velikost plochy keřů včetně situačního záznamu a zdůvodnění žádosti.^{11) § 4}

Orgánem OP, jenž o žádosti rozhoduje bude ve většině případů obec (s výjimkou území národních parků). Na vydání povolení ke kácení dřevin není právní nárok a lze je vydat jen ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Kácení dřevin rostoucích mimo les se provádí zpravidla v době vegetačního klidu. K tomu přihlíží orgán OP při vydání povolení ke kácení dřevin.

- Při nedodržování zákona zákazu kácení dřevin rostoucích mimo les hrozí fyzické osobě pokuta až 100 000 Kč, při výkonu podnikatelské činnosti až 1 000 000 Kč.^{6) § 87-88} Doporučujeme Vám, abyste se u místně příslušného orgánu OP informoval/a o konkrétních omezeních, která se na Vás v této věci vztahují.

6 ZVLÁŠTNÍ OCHRANA PŘÍRODY

Zvláštní ochrana přírody a krajiny je realizována ve třech podobách:

- ▶ zvláště chráněná území,
- ▶ vytváření a ochrana systému Natura 2000,
- ▶ zvláštní ochranou rostlin, živočichů a památných stromů.

7 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

▶ Váš les se může nacházet na území, které bylo z důvodu přírodovědeckého či estetického významu nebo z důvodu své jedinečnosti prohlášeno orgány ochrany přírody za zvláště chráněné území (ZCHÚ). Důvodem může být i koncentrace výskytu zvláště chráněných druhů rostlin, živočichů nebo nerostů. Zda je Váš lesní pozemek součástí ZCHÚ nebo jeho ochranného pásma se dočtete ve Vaší LHO, tuto skutečnost lze zjistit rovněž z výpisu z katastru nemovitostí. Pokud ano, **znamená to pro Vás omezení** – některé hospodářské činnosti jsou zde podmíněny souhlasem orgánu OP, jiné mohou být zcela zakázány.

▶ Konkrétní ochranné podmínky ZCHÚ jsou pro jednotlivé typy ZCHÚ stanoveny jednak v zákoně o ochraně přírody a krajiny (tzv. základní ochranné podmínky), jednak v právním předpisu, kterým bylo ZCHÚ vyhlášeno (tzv. bližší ochranné podmínky). Z těchto podmínek vychází i plány péče o ZCHÚ, které obsah těchto zákazů a omezení dále upřesňují.

▶ Kategorie ZCHÚ⁶⁾ §14 a jim příslušné charakteristiky ze zákona:⁶⁾

▶ národní park (NP) ⁶⁾ § 15–23	▶ přírodní rezervace (PR) ⁶⁾ § 33–34
▶ chráněná krajinná oblast (CHKO) ⁶⁾ § 25–27	▶ národní přírodní památka (NPP) ⁶⁾ § 35
▶ národní přírodní rezervace (NPR) ⁶⁾ § 28–32	▶ přírodní památka (PP) ⁶⁾ § 36

▶ Mezi faktory ovlivňující zařazení ZCHÚ do kategorie patří velikost, předmět ochrany, význam, poslání a stupeň ochrany (např. 1. zóna národního parku má nejvyšší stupeň ochrany a přírodní památka představuje režim s nejnižším stupněm ochrany). Od kategorie ZCHÚ se odvíjí základní ochranné podmínky ZCHÚ, další členění území, výkon práva myslivosti a rybářství atd.⁶⁾ § 14–36. Pravidla i postup při vyhlášení zvláště chráněných území a vymezování zón národních parků a chráněných krajinných oblastí, při jejich změnách nebo zrušení blíže specifikuje zákon.⁶⁾ § 40–45

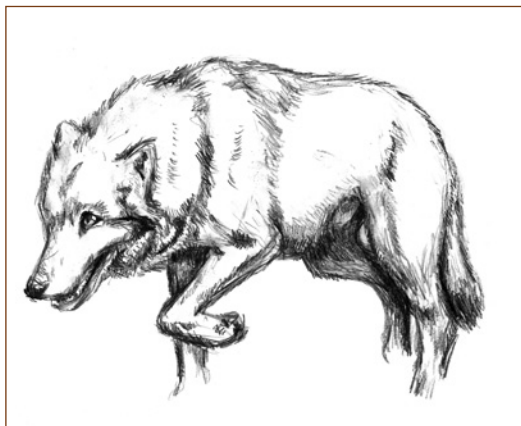
▶ Vliv na způsob hospodaření nemusí mít jen skutečnost, že Váš pozemek je součástí ZCHÚ. ZCHÚ (s výjimkou CHKO) je totiž samo o sobě chráněno ještě ochranným pásmem, jehož

účelem je zabezpečit ZCHÚ před rušivými vlivy okolí. V tomto pásmu se vymezují činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu OP. Pokud se pásmo nevyhlásí, je jím ze zákona území do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.^{6) § 37}

► **Lidská činnost v ZCHÚ je regulována plánem péče a v případě NP zásadami péče. Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu ZCHÚ a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný; nelze však vyloučit, že postup odporující plánu péče bude považován za porušení základních či bližších ochranných podmínek. Plán péče se schvaluje na období 10–15 let, zásady péče se zpravidla schvalují na období 15–20 let.**

► **Při navrhování nového plánu péče a zásad péče máte nárok na uplatnění připomínek, které budou následně projednány (právo na to, aby Vašim připomínkám bylo vyhověno, ovšem neexistuje).** Schválený plán péče i zásad péče o národní park ukládá orgán OP v ústředním seznamu ochrany přírody a předává jej v elektronické podobě na technickém nosiči dat dotčeným obcím a krajům.^{6) § 38}

► ZCHÚ jsou evidována v ústředním seznamu ochrany přírody. Seznam spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK), je veřejný a každý do něj může nahlížet v přítomnosti pověřeného pracovníka^{6) § 42} nebo na internetové adrese www.nature.cz, <https://drusop.nature.cz/portal/>.

► V souvislosti se vstupem ČR do EU vznikla nová území, která jsou podrobena specifickému režimu ochrany přírody. Na základě směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) byly vymezeny **ptačí oblasti** (PO). Na základě Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“) byly vymezeny **evropsky významné lokality** (EVL). Obě skupiny zahrnující evropsky významné lokality tvoří soustavu přírodovědně významných území Natura 2000, jejíž vznik se stal jednou z podmínek pro vstup ČR do EU. Seznam druhů živočichů, rostlin a stanovišť chráněných na územích Natura 2000 naleznete v přílohách k nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

►► **Ptačí oblasti**⁶⁾ § 45e jsou územími nejvhodnějšími pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků, které jsou vymezeny ve směrnici o ptácích a vyskytují se na území České republiky. Cílem vyhlášení ptačích oblastí je zajistit přežití těchto druhů ptáků a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. Ptačí oblasti se vyhláší nařízeními vlády, která stanovují hranice území a činnosti, ke kterým je zapotřebí souhlas orgánu OP. Orgán OP může po dohodě s vlastníkem nebo pachtýřem (dříve nájemcem) pozemků uzavřít písemnou smlouvu o hospodaření v ptačí oblasti.

►► **Evropsky významné lokality**⁶⁾ § 45a lze s jistou mírou nepřesnosti charakterizovat jako lokality, které v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívají k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu stanoviště nebo rostlinného či živočišného druhu, uvedeného v přílohách směrnice o stanovištích z hlediska jejich ochrany, nebo k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti a byly zařazeny do tzv. národního seznamu (nařízení vlády č. 318/2013 Sb.) a následně do tzv. evropského seznamu (nařízení vlády č. 187/2018 Sb.). Ve zmíněných prováděcích předpisech jsou pro každou EVL popsány její hranice a vymezen předmět ochrany. ČR je podle směrnice o stanovištích povinna zabezpečit každé EVL ochranu. To může učinit třemi způsoby:

- 1) tzv. základním režimem ochrany;
- 2) uzavřením smlouvy mezi vlastníkem pozemku a orgánem ochrany přírody;
- 3) vyhlášením některé kategorie ZCHÚ.

Zákonem je preferována smluvní ochrana, v praxi však převládá třetí způsob zajištění ochrany, tj. vyhlášení ZCHÚ. Pokud smluvní ochrana sjednána nebyla a na území EVL nebylo vyhlášeno ZCHÚ, platí pro EVL tzv. základní režim ochrany. Ten spočívá v jejich ochraně před poškozováním a ničením; přitom je dovoleno EVL využívat pouze tak, aby nedošlo k jejich závažnému nebo nevratnému poškození nebo zničení a aby nebyla narušena jejich celistvost. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu OP.⁶⁾ § 45c

► Pokud se EVL nachází na území, které již není součástí ZCHÚ (což je případ většiny EVL v České republice), je ochrana EVL zajištěna výše uvedenou formou.

► Veškeré informace k problematice Natura 2000 je možné získat na internetových stránkách www.natura2000.cz, případně se můžete obrátit na pracovníka orgánu ochrany přírody.

► Pro vlastníka lesa má skutečnost, že se jeho pozemek stal součástí soustavy Natura 2000 ten význam, že (v případě ptačích oblastí) není oprávněn některé činnosti vykonávat bez souhlasu orgánu OP. Koncepce nebo záměry, které mohou samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území EVL nebo PO, podléhají hodnocení jejich důsledků na toto území a stav jeho ochrany. Toto posuzování probíhá postupem podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. To se vztahuje na plány péče zpracované orgánem OP pro toto území a také na LHP a LHO, jejichž posouzení z hlediska jejich vlivu na PO nebo EVL se provádí při vyhotovování závazného stanoviska orgánu OP ke schválení LHP nebo protokolárnímu předání LHO popsaneho v části III shora.

Lokality se zájmy orgánů ochrany přírody mohou výrazně ovlivňovat hospodaření ve Vašem lese. Pokud se Váš les nachází ve ZCHÚ, v PO nebo v EVL měli byste vždy vědět, do jaké kategorie ZCHÚ či jiného území se zájmem ochrany přírody byl Váš pozemek zařazen, co je předmětem ochrany, jaké v něm platí ochranné podmínky, resp. jaká omezení a povinnosti pro Vás z jejich existence vyplývají. Také je vhodné seznámit se s plánem péče o ZCHÚ. Informace získáte od svého OLH nebo přímo od pracovníků státní správy lesů a ochrany přírody. Orgán OP musí zohlednit zájmy ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí nebo ZCHÚ při přípravě LHO. Hospodařením v souladu s LHO by se tedy vlastník lesa neměl dopustit ničeho nezákonného.

Vlastníte-li nezastavěný pozemek ležící mimo sídelní útvary na území NP, NPR, NPP nebo pozemek související s jeskyněmi, jste povinen v případě jejich zamýšleného prodeje přednostně nabídnout tyto pozemky ke koupi orgánu OP. Prodej smíte uskutečnit, pokud orgán OP neprojeví o tyto pozemky do 60 dnů od obdržení nabídky pozemku písemně závazný zájem.^{6) § 61}

9 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN, PAMÁTNÉ STROMY

► Ve Vašem lese se mohou vyskytovat zvláště chráněné druhy rostlin, živočichů nebo nerostů. Méně častý je i výskyt památných stromů.

► Ochrana přírody rozděluje zvláště chráněné rostliny a živočichy podle stupně jejich ohrožení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Jejich výčet i stupeň ohrožení je obsažen ve speciálním seznamu.^{7) přílohy 2, 3}

► Zvláště chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech, dále pak zvláště chráněné rostliny i živočichové jsou chráněni i ve všech vývojových stádiích. Je chráněn rovněž i jejich biotop či užívaná přirozená i umělá sídla. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Živočichy

je zakázáno také chytat, chovat v zajetí, zraňovat nebo usmrčovovat, či přemísťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla.^{6) § 49, § 50}

► Obě skupiny zvláště chráněných organismů je též zakázáno držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny. Uvedené zákazy se v případě zvláště chráněných druhů rostlin netýkají těch jedinců či populací, které rostou přirozeně uvnitř jiných kultur a jsou-li ničeny, poškozovány nebo rušeny v přirozeném vývoji v souvislosti s běžným obhospodařováním těchto kultur, tj. v lesích při obvyklém hospodaření podle platného LHP či LHO; u rostlin zařazených do kategorie silně ohrožené a kriticky ohrožené je však i běžné obhospodařování podmíněno buď existencí odpovídající dohody o způsobu hospodaření uzavřené mezi vlastníkem a orgánem OP nebo udělením výjimky.^{6) § 49, § 56} V případě zvláště chráněných druhů živočichů zase citované zákazy neplatí v situacích, kdy je zásah do přirozeného vývoje živočichů prokazatelně nezbytný v důsledku běžného obhospodařování nemovitostí nebo jiného majetku nebo z důvodů hygienických, ochrany veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti anebo leteckého provozu.^{6) § 50}

► V těchto případech je ke způsobu a době zásahu nutné předchozí stanovisko orgánu OP. Obdobně jsou chráněny některé druhy nerostů – tzv. zvláště chráněné nerosty není dovoleno na místě jejich přirozeného výskytu poškozovat či sbírat bez povolení orgánu ochrany přírody (OP).^{6) § 51} Za nedodržení uvedených zákazů hrozí postih.^{6) § 86-89}

► Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí může orgán OP správním rozhodnutím vyhlásit za památné stromy. Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji; jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil. Památné stromy jsou obklopeny ochranným pásmem. Pokud ochranné pásmo nevyhlásí orgán OP při vyhlášení stromu za památný, má každý památný strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí. V tomto pásmu není dovolena žádná pro strom škodlivá činnost (výstavba, odvodňování, terénní úpravy, chemizace).^{6) § 46-47}

Nepředvídaný výskyt významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů na Vašem pozemku je důvodem, pro který jej může orgán OP svým rozhodnutím vyhlásit za přechodně chráněnou plochu (na dobu určitou nebo na opakované období, např. na dobu hnízdění); stejně tak z vážných důvodů vědeckých, studijních či informačních.

Vznikne-li Vám z těchto příčin újma nikoliv nepatrná, přísluší Vám na Vaši žádost finanční náhrada od orgánu OP, který přechodně chráněnou plochu vyhlásil. Ten od Vás smí požadovat doložení žádosti s doklady či údaji o výnosu z pozemku.^{6) § 13}

10 NÁHRADY, PŘÍSPĚVKY, OMEZENÍ

► Ochrana přírody a krajiny je **veřejným zájmem**. Každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající ze zákona.^{6) § 58}

► Pokud Vám – vlastníku lesního pozemku – nebo pachtýři (dříve nájemci), který jej oprávněně užívá, vznikne nebo trvá újma v důsledku omezení vyplývajícího z části třetí až páté zákona⁶⁾ (ZCHÚ, Natura 2000, památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichů a nerostů) včetně prováděcích právních předpisů nebo z rozhodnutí vydaného na jejich základě (např. předpisy, jimiž se vyhláší jednotlivá ZCHÚ; nařízení vlády, jimiž se stanoví ptačí oblasti a vyhláší národní seznam; vyhláška obsahující seznam zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin) nebo z omezení vyplývajícího z opatření v plánech systémů ekologické stability krajiny nebo z omezení vyplývajícího z rozhodnutí, závazného stanoviska či souhlasu vydaného podle jakékoliv části zákona, **máte nárok na její finanční náhradu**.

► Ta může být poskytnuta buď Vám, nebo pachtýři, přičemž nárok vlastníka má přednost. Náhradu újmy poskytne příslušný orgán OP (správa NP, pro ostatní území AOPK) na základě písemného uplatnění nároku, které **musíte orgánu OP doručit do 3 měsíců od skončení kalendářního roku, v němž Vám újma vznikla nebo trvala**.^{6) § 58} Podmínky poskytování náhrady újmy vzniklé omezením lesního hospodářství, náležitosti uplatnění nároku a způsob určení výše náhrady stanoví samostatný právní předpis.⁸⁾

► Při výpočtu výše náhrady Vám doporučujeme obrátit se na odhadce nebo soudního znalce. Pokud Vám orgán OP nárok na náhradu újmy nepřizná nebo Vámi uplatněný nárok sníží, je možné domáhat se jej u soudu.

► Mezi omezení v hospodaření ve Vašem lese ze strany orgánů OP, která jsou spojena s právem na náhradu újmy, patří zejména:^{8) § 1}

- ponechání lesa nebo jeho části samovolnému vývoji (*neprovádění žádné činnosti*)
- změny skladby dřevin lesního porostu
- prodloužení obmýtí* stanoveného v LHP nebo LHO převzaté protokolem o převzetí (**věk, ve kterém se předpokládá obnovní těžba*)
- udržení nebo zavedení tvaru lesa nízkého (*lesa z kořenových nebo pařezových výmladků*)
- snížení zakmenění lesního porostu (*hustoty porostu*)
- dočasné omezení mýtních těžeb na dobu do konce platnosti LHP nebo LHO
- ponechání jednotlivých stromů do jejich fyzického rozpadu
- ponechání ležícího dříví po těžbě v porostu
- mimořádná nebo nákladově náročnější opatření
- omezení výše povolených těžeb při tvorbě LHP

- Hrozí-li poškozování území v NP, NPR, NPP a v 1. zóně CHKO nebo poškozování jeskyně, zejména nadměrnou návštěvností, může orgán OP po projednání s dotčenými obcemi omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do těchto území nebo jejich částí.^{6) § 64}
- Vy, popř. pachtýř Vašeho lesního pozemku, jste povinni zlepšovat podle svých možností stav dochovaného přírodního a krajinného prostředí. K provádění tohoto zlepšení mohou orgány OP či obce uzavřít s Vámi nebo s pachtýřem písemnou dohodu. Takovou dohodou lze upravit i způsob hospodaření v ZCHÚ nebo ptačí oblasti. Nerealizujete-li zásahy ke zlepšení Vy nebo pachtýř po výzvě orgánu OP, může tak orgán OP učinit sám nebo prostřednictvím jiného, zvláště pokud jde o ochranu zvláště chráněných částí přírody. Vlastník lesa je povinen provádění zásahů strpět. Orgán OP je povinen vyrozumět vlastníky či pachtýře o rozsahu a době zásahu. Za případné škody vzniklé vlastníkům či pachtýřům pozemků v souvislosti s těmito zásahy odpovídá orgán OP, který zásahy nařídil.^{6) § 68}
- K uskutečnění záměrů orgánů OP lze Vám nebo nájemci **poskytnout finanční příspěvek**, za předpokladu, že se Vy nebo nájemce zdržíte určité činnosti či provedete dohodnuté práce v zájmu zlepšení přírodního prostředí. Příspěvek může na základě písemné dohody poskytnout orgán OP nebo obec.^{6) § 69}

11 ZÁVAZNOST POŽADAVKŮ ORGÁNŮ OCHRANY PŘÍRODY PRO VLASTNÍKA LESA

► Jelikož orgány OP jsou vedle orgánu SSL a SSM těmi představiteli veřejné moci, s nimiž vlastník lesa přijde do styku nejčastěji, je vhodné vědět, které ze jejich požadavků mají závazný a které pouze doporučující charakter. Budeme-li respektovat systematickou použití v předchozích kapitolách, která vychází ze struktury zákona, nevyhnou se vlastníci lesa plnění zejména těchto povinností:

- opatřit si závazné stanovisko k potenciálně škodlivým zásahům do VKP (včetně lesa), nejde-li o zásahy, které jsou v souladu s protokolárně převzatou osnovou LHO; závazné stanovisko je vždy nezbytné ke schválení LHP, k protokolárnímu předání LHO a k výstavbě lesních cest a svážnic a lesních melioračních systémů;^{6) § 4}
 - nešířit geograficky nepůvodní druhy dřevin nad množství vyplývající z protokolárně převzaté LHO, ledaže by toto „nadměrné“ šíření bylo pravomocně povoleno zvláštním rozhodnutím orgánu OP;^{6) § 5}
 - dodržovat při hospodaření v lesích tvořících součást ZCHÚ jejich základní a bližší ochranné podmínky; provádění činností, které jsou v těchto podmínkách zakázány, je možné pouze na základě výjimky;^{6) § 43}
 - neprovádět na území ptačí oblasti činnosti vázané na předchozí souhlas orgánu OP bez takového souhlasu;^{6) § 45e}
 - neprovádět při výskytu zvláště chráněných živočichů a kriticky a silně ohrožených druhů rostlin v lesích hospodářské zásahy bez předchozího stanoviska orgánu ochrany přírody a v rozporu s obsahem tohoto stanoviska, resp. bez existence dohody s orgánem OP či bez předchozího udělení výjimky;^{6) § 49, 50 a 56}
- Závazný pro vlastníka lesa naopak není obsah plánu péče o zvláště chráněné území. Jeho respektování Vám ovšem poskytuje záruku, že postupujete v souladu se základními a bližšími ochrannými podmínkami příslušného ZCHÚ.

12 ORGÁNY A STÁTNÍ SPRÁVA V OCHRANĚ PŘÍRODY

- Orgány OP jsou uvedeny v tabulce. Jejich působnost řeší samostatná část zákona ⁶⁾ § 75–80:

obecní úřady	správy národních parků
pověřené obecní úřady	Česká inspekce životního prostředí
obecní úřady obcí s rozšířenou působností	Ministerstvo životního prostředí
krajské úřady	újezdni úřady
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Ministerstvo obrany

- Státní dozor v ochraně přírody a krajiny a výkon státní správy, nejde-li o ZCHÚ nebo jejich ochranné pásmo, vykonávají ve svém správním obvodu obecní úřady obcí s rozšířenou působností.⁶⁾ § 77 Na dodržování pravidel obecné ochrany přírody a krajiny vedle státní správy dohlíží také stráž přírody. Při výkonu funkce se pracovníci prokazují průkazem stráže přírody a služebním odznakem.⁶⁾ § 81, § 81a

*Pracovníci všech orgánů OP, kteří se při výkonu své pracovní činnosti prokáží služebním průkazem, mají právo vstupovat v nezbytných případech na Váš pozemek při plnění úkolů vyplývajících ze zákona a dalších předpisů na úseku ochrany přírody a krajiny. Při výkonu své činnosti jsou povinni co nejvíce šetřit pozemek i všechna Vaše vlastnická práva.*⁶⁾ § 62

13 PŘESTUPKY, POKUTY

- Kdo poškodí, zničí nebo nedovoleně změní část přírody a krajiny chráněné podle zákona, je povinen navrátit ji do původního stavu, pokud je to možné a účelné. O možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu rozhoduje orgán OP. Jestliže uvedení do původního stavu není možné a účelné, může orgán OP uložit tomu, kdo škodu způsobil, aby provedl přiměřená náhradní opatření k nápravě. Jejich účelem je kompenzovat, byť jen zčásti, následky nedovoleného jednání.⁶⁾ § 86

*Hospodařením v souladu s LHO a dodržováním pokynů orgánu OP se chráníte před uložením pokuty až do výše 100 000 Kč (při výkonu podnikatelské činnosti až 2 mil. Kč).*⁶⁾ § 87–88

MOŽNOSTI ČERPÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ, DOTACÍ A FINANČNÍ POMOCI PRO OBLAST OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

► Finanční podpory z veřejných zdrojů i pro oblast ochrany přírody a krajiny lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu představují podpory z národních zdrojů. Druhou skupinu tvoří podpory z evropských zdrojů.

► Bližší informace Vám poskytnou pracovníci orgánů ochrany přírody, především z AOPK.

<http://www.dotace.nature.cz/>

► Pro vlastníky lesů jsou využitelné zejména tučně vytištěné dotační tituly.

A) PROGRAM PÉČE O KRAJINU	
1	Naplnování opatření vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb. a souvisejících předpisů a ze schválených plánů a zásad péče pro ZCHÚ a jejich ochranná pásma, včetně navrhovaných
2	Zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí
3	Zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy

B) PODPORA OBNOVY PŘÍROZENÝCH FUNKCÍ KRAJINY	
1	Zajištění povinností orgánů ochrany přírody ve vztahu k ZCHÚ a lokalitám soustavy Natura 2000
2	Péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů
3	Adaptace vodních ekosystémů na změnu klimatu
4	Adaptace nelesních ekosystémů na změnu klimatu
5	Adaptace lesních ekosystémů na změnu klimatu
6	Odborné studie a další podkladové materiály

EVROPSKÉ PROGRAMY	
A	Program rozvoje venkova (PRV), https://www.szif.cz/cs
B	Operační program životního prostředí (OPŽP), https://www.opzp.cz/
C	Národní program Životního prostředí, https://www.narodniprogramzp.cz/

VYUŽITÍ INFORMACÍ Z OBLASTNÍCH PLÁNŮ ROZVOJE LESŮ VLASTNÍKY DO 50 ha

- Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL), které vyhotovuje a spravuje Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL) pro rozsáhlá území (přírodní lesní oblasti), může pro Vás být vedle LHO cenným zdrojem informací. OPRL jsou metodickým nástrojem státní lesnické politiky, doporučují zásady hospodaření v lesích a vycházejí z nich zpracovatelé lesních hospodářských plánů a osnov.
- OPRL jsou definovány v zákoně⁹⁾ a v prováděcí vyhlášce.¹²⁾ Jejich výstupy jsou volně přístupné veřejnosti v digitální podobě na webových stránkách ÚHÚL www.uhul.cz. Grafické zobrazení prvků OPRL je k dispozici v Katalogu mapových informací <http://geoportal.uhul.cz/mapy/MapyOprl.html>. V knižní podobě pak na jednotlivých pobočkách ÚHÚL, kde do nich zájemci pod dohledem pracovníků ÚHÚL mohou nahlížet a pořizovat si výpisky a opisy z nich.
- OPRL obsahují obrovské množství informací o lesích v ČR; z pohledu vlastníka lesa do 50 ha stojí za pozornost zejména kapitoly věnované deklarovaným funkcím lesa, ochraně lesa, dopravnímu zpřístupnění lesa a lesnické typologii. Od roku 2020 prochází OPRL postupnou aktualizací v rámci 2. cyklu zpracování.

1 DEKLAROVANÉ FUNKCE LESŮ A FUNKČNÍ POTENCIÁLY LESŮ

- Mimo produkce dřeva poskytuje les lidské společnosti řadu dalších užitek. Tyto užítky nazýváme funkcemi lesa. Pro dobrý stav životního prostředí jsou důležité ekologické funkce – půdoochranná, vodochranná, zajišťování ekologické stability a biodiverzity krajiny.
- Les přispívá i k uspokojování zdravotních, kulturních, naučných a estetických potřeb lidí. Je to zejména prostřednictvím zdravotně rekreační funkce, naučného působení chráněných území ochrany přírody a krajinotvorného účinku lesa ve venkovské krajině.
- Funkcí lesa je velmi mnoho a v historii se jejich důležitost měnila podle toho, jaké byly požadavky společnosti na užítky ze životního prostředí. V dnešní době vznikají úplně nové požadavky na les, jako například užitečné vázání uhlíku z atmosféry do dřevní hmoty, a tím snižování obsahu oxidu uhličitého v atmosféře.
- Některé mimoprodukční funkce jsou v určitých lokalitách tak důležité, že jsou při hospodářských opatřeních preferovány vyhlášením kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení.

O zařazení lesů do těchto kategorií rozhoduje orgán státní správy lesů.

Zda Váš les plní pro společnost ještě další funkce, které výrazně mohou ovlivnit hospodaření ve Vašem lese, naleznete právě v OPRL v kapitole Deklarované funkce lesů a Funkční potenciály lesů. Získáte zde základní informace o problematice funkcí lesů.

Na mapovém portálu OPRL v Katalogu mapových informací <http://geoportal.uhul.cz/mapy/MapyOpri.html> můžete nalézt další informace, které se vztahují ke konkrétnímu území. Jedná se např. vymezení hranic území ochranných pásem vodních zdrojů, ochranných pásem léčivých zdrojů a minerálních vod, chráněné oblasti přirozené akumulace vod, velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území ochrany přírody, kulturní památky v lesích, genové základny a uznané porosty pro sběr osiva, lesy příměstské a rekreační, obory a bažantnice, lesy lázeňské, lesy školní, lesy se zájmem armády, lesy výzkumné, stanoviště lesů ochranných, lesy bariérové a krajinnotvorné nebo lesy s jiným veřejným zájmem. Od pracovníků orgánů státní správy nebo přímo od Vašeho OLH se dozvíte, zda-li z této skutečnosti pro Vás vyplývají nějaká omezení.

2 DLOUHODOBÁ OPATŘENÍ OCHRANY LESA

► V rámci OPRL se v kapitole Ochrana lesů představuje souhrn nejdůležitějších informací o výskytu a působení nepříznivých biotických (živých) i abiotických (neživých) činitelů a antropogenních faktorů. V rámci zpracování Rámcových směrnic hospodaření (RSH) jsou navržena opatření pro zamezení, popř. zmírnění jejich vlivu.

► Ve vrstvě **Mapa dlouhodobých opatření ochrany lesa** v Katalogu mapových informací <http://geoportal.uhul.cz/mapy/MapyOpri.html> jsou přehledně vylišeny porosty poškozované a ohrožované bořivým větrem s uvedením jeho směru, porosty ohrožené sněhem, námrazou a ledovkou, porosty na podmáčených stanovištích, pásma ohrožení imisemi a hranice povoleného rozšíření náhradních dřevin a modřinu v imisních oblastech.

► **Zvláštní pozornost si zasluhují navržená opatření proti bořivému větru.** Běžným škodám lze předcházet realizací vhodných opatření. Opatření spočívají zejména v dodržování prostorové úpravy a orientaci obnovních sečí kolmo ke směru nejčastějších bořivých větrů, ve výsadbě odolných dřevin (listnáče, modřín) na návětrných stranách, v časném rozčlenění větších souvislých ploch pro zvýšení vnitřní stability porostů a pěstování návětrných okrajů porostů ve větších rozestupech stromů k větší odolnosti proti větru. Textová část OPRL obsahuje i historický vývoj škod na lesních majetcích, který může být pro vlastníka varováním, aby se nedopouštěl stejných chyb jako jeho předchůdci.

► V současné době jsou smrkové porosty na nevhodných stanovištích vystaveny vlivem sucha zvýšenému působení stresových faktorů a tím souběžnému snižování jejich vitality. Snižuje se tak jejich obranyschopnost proti škodlivým organismům, především pak proti podkornímu hmyzu (zejména kůrovcům) a houbovým patogenům (václavka). V Katalogu mapových informací ÚHÚL je mimo mapy OPRL k dispozici také **Mapa potenciálního ohrožení lesa**, ve které jsou vymezeny na základě lesnicko-typologických podkladů oblasti, kde je z klimatických příčin pěstování smrkových porostů problematické.

Vlastník lesa získá z podkladu OPRL zaměřeného na ochranu lesa informaci o nějakém jevu. Tuto informaci by měl konzultovat se svým OLH, který mu vysvětlí, co vše daný jev pro něho znamená. V případě nejasností se může také obrátit na specialistu ÚHÚL. Konzultační služby poskytuje ÚHÚL vlastníkům lesa zdarma.

3 DOPRAVNÍ ZPŘÍSTUPNĚNÍ LESA

► Kapitola dopravní zpřístupnění lesa řeší cestní síť v lesích ČR. V mapových výstupech Katalogu mapových informací vrstva **Mapa dopravní**, naleznete kompletní cestní síť všech typů cest v lesích včetně návrhů na doplnění cestní sítě. Dopravní šetření tedy obsahuje jak inventuru cest stávajících, tak nové návrhy odvozních cest. **K návrhům cestní sítě se přihlíží při poskytování finančních podpor z veřejných zdrojů.**

► Dopravní zpřístupnění lesa vychází z technické normy ČSN 73 6108 Lesní cestní síť, vydané v červnu 2016, která stanovuje základní požadavky pro navrhování a projektování jednotlivých prvků lesní dopravní sítě a dále stanovuje základní podmínky pro stavbu, údržbu, opravy, rekonstrukce a rekultivace lesních cest.

► Podle hlediska dopravní důležitosti a účelu jsou v OPRL lesní cesty rozděleny na lesní cesty 1. třídy, umožňující celoroční provoz nákladním vozidlem (za předpokladu zimní údržby) a lesní cesty 2. třídy, umožňující odvoz alespoň sezónní.

► Každá lesní odvozní cesta je v OPRL vedena v soupise odvozních cest pod svým pořadovým číslem a dále pod inventárním číslem (převážně jen u cest v majetku LČR, s.p.). U cesty je dále uveden její název, třída cesty, délka cesty celkem a délka cesty, která lesem prochází nebo se lesa dotýká. Tato délka slouží k výpočtům modelových a skutečných hustot odvozních cest a dalších ukazatelů lesní dopravní sítě v rámci lesního odvozního celku. Prováděné výpočty umožňují posouzení potřebnosti nového návrhu cesty vlastníkem lesa a při poskytování finančních podpor z veřejných zdrojů na výstavbu a opravu cestní sítě, podle nich specialisté ÚHÚL posuzují vhodnost či nevhodnost zamýšlené stavby nebo rekonstrukce.

Vlivem změny vlastnické struktury lesů se změnily i podmínky pro jeho zpřístupnění. Vy, jako vlastník lesa, můžete dát podnět k doplnění cestní sítě a požádat o pomoc specialistu ÚHÚL při řešení problémů spojených s dopravním zpřístupněním Vašeho lesa. Ten situaci posoudí v terénu a podle potřeby zařadí cestu do návrhu v OPRL. Stejně tak můžete požádat o inventuru stávajících cest na Vašem majetku. Příspěvek od státu či EU na stavbu nové lesní cesty bez posouzení specialisty ÚHÚL nebude poskytnut. Výše uvedené služby ÚHÚL poskytuje vlastníkům zdarma.

4 LESNICKÁ TYPOLOGIE

► O kvalitě a charakteristikách zemědělských půd vypovídají tzv. bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ). Obdobným způsobem slouží pro hodnocení produkčních a bonitních vlastností lesních půd soubory lesních typů a lesní typy.

► Lesnická typologie je vědecká disciplína zabývající se lesními ekosystémy a jejich typizací na různé úrovni. Les jakožto ekosystém je chápán v užším pojetí jako geobiocenóza, tj. soubor všech rostlinných a živočišných druhů společně s jejich abiotickým (neživým) prostředím.

► Nejnižší základní mapovací jednotka jednotného lesnicko-typologického systému lesů je lesní typ, který představuje určitý typ ekosystému s jistým rozpětím ekologických vlastností, podmiňujících růst lesních dřevin a jejich produkci (půda, mezoklima). Vyšší jednotka je soubor lesních typů, který sdružuje podobné lesní typy podle jejich ekologické příbuznosti. Soubor lesních typů je vymezen edafickou (půdní) kategorií a lesním vegetačním stupněm. Edafická kategorie charakterizuje určité trvalé půdní podmínky lesního ekosystému. Lesní vegetační stupeň vyjadřuje závislost změn dřevinné skladby potenciálně přirozené vegetace především na změnách výškového a expozičního klimatu.

► **Lesní typ** je ve vrstvě **Mapa typologická** Katalogu mapových informací <http://geoportal.uhul.cz/mapy/MapyOpri.html> **zobrazen třímístným kódem**, v němž první znak (číslice) označuje obvykle lesní vegetační stupeň, druhý znak (písmeno) odpovídá edafické kategorii a třetí znak (číslice) udává převážně charakteristický znak vlastností prostředí (například podrobnější charakteristiku půdy, reliéfu terénu nebo geologického podloží) a platí v rámci celé České republiky. Soubor lesních typů je označen dvoumístným kódem, jehož symboly jsou stejné jako první dva u lesního typu (chybí tedy třetí znak). Soubor lesních typů je základní aplikační jednotka lesnické typologie.

► **Lesnická typologie je základním podkladem pro diferenciaci hospodaření v lesích.** Základními díly lesnické typologie jsou oblastní lesnicko-typologické elaboráty a lesnicko-typologické mapy. Tato díla vstupují **do rámcového plánování hospodářské úpravy lesů (HÚL)**, do předpisů o genetické klasifikaci dřevin, **do předpisů o oceňování majetku, do legislativy o náhradách škod**, do vymezování funkčního potenciálu lesů, nalézají využití v krajině plánování, ve vymezování a ochraně přírodních stanovišť (zvláště chráněná území, síť Natura 2000), v hodnocení ekologické stability a antropického ovlivnění lesů, aj.

► Legislativně je lesnicko-typologický systém podchycen vyhláškou č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů. Zajišťováním jednotného lesnicko-typologického systému lesů v ČR je pověřen ÚHÚL.

Díla lesnické typologie jsou v ČR průběžně revidována. Vy, jako vlastník lesa, můžete dát podnět k revizi lesnicko-typologické mapy na Vašem majetku. Můžete také potřebovat pomoc specialisty ÚHÚL při zalesňování nelesních půd. Na základě Vámi písemně předložené žádosti, zaslané na příslušnou pobočku ÚHÚL, Vám budou výše uvedené služby na základě terénního přešetření poskytnuty zdarma.

POZNÁMKA:

Vlastníkům lesů doporučujeme k vyhledávání volně přístupných informací využívat KATALOG MAPOVÝCH INFORMACÍ OPRL na internetových stránkách ÚHÚL:

<http://geoportal.uhul.cz/mapy/MapyOpri.html>.

Kromě mapových výstupů OPRL zde můžete také nalézt údaje k honitbě, ve které Váš les tvoří honební pozemek <http://geoportal.uhul.cz/mapy/mapyhon.html>. U každé honitby je uvedena i obec s rozšířenou působností, která vykonává státní správu. Od jejich pracovníků se dozvíte kontakty na osoby, které jsou pro Vás důležité v souvislosti s hospodařením v lese.

Budete-li mít konkrétní dotazy, využijte kontaktů na naše metodické poradce:

www.uhul.cz/poradenstvi.

ÚHÚL poskytuje v Katalogu mapových informací také další mapové výstupy:

- **Lesní hospodářské osnovy:** informace o stavu lesních porostů u menších vlastníků lesů do 50 ha plochy lesa.
- **Stav a vývoj lesa pomocí dálkového průzkumu země (DPZ):** informace o historické i současné dřevinné skladbě lesů, kůrovcová mapa, rajonizace území zasažených kůrovcem, zdravotní stav lesů.
- **Informace o lese:** vlastnické poměry, etážovitost, zakmenění, cílový hospodářský soubor, smíšenost, PUPFL, hospodářský tvar, druhová skladba, etát a kategorizace lesů

Katalog mapových informací ÚHÚL umožňuje přizpůsobení požadované mapové kompozice s následným tiskem map v libovolném měřítku.

SEZNAM CITOVANÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

- 1) zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění
- 2) vyhláška č. 7/2004 Sb., o posouzení podmínek pro bažantnice a postupu, jakým bude vymezena část honitby jako bažantnice
- 3) vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech k vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě
- 4) vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže, v platném znění
- 5) vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění
- 6) zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
- 7) vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
- 8) vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku
- 9) zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění
- 10) nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, v platném znění
- 11) vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, v platném znění
- 12) vyhláška č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- 13) zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění
- 14) zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

Na stránce www.uhul.cz/poradenstvi lze najít:

- kontakt na místně příslušnou pobočku, která výtisky distribuuje,
- výtisk brožurky volně ke stažení,
- úplné znění lesního zákona a navazujících předpisů.

Dotazy k tématice této brožurky lze autorům zaslat na poradenstvi@uhul.cz

RÁDCE VLASTNÍKA LESA DO VÝMĚRY 50 ha – II.

Zpracoval kolektiv zaměstnanců Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů
Brandýs nad Labem

Odpovědný vedoucí:
Ing. Zdeněk Soušek

Grafická úprava:
Ing. Kamila Soprová

Kresby:
Zdeňka Zítová

Kolektiv autorů:
Bc. Miroslav Lotocký, Ing. Robert Hruban, Ing. Jiří Dohnal, Ing. Hana Bláhová,
Ing. Miroslava Remešová

Recenzenti:
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr., Ing. Tomáš Dohnanský, Ing. Jiří Pohan,
Ing. Milan Slavinger

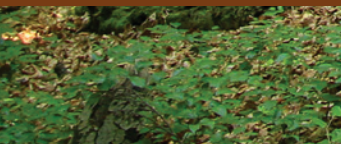
Vydal a vytiskl Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem
Nábřeží 1326, Brandýs nad Labem

Šesté aktualizované vydání, rok 2022
Neprodejné

ISBN 978-80-88184-39-3

www.uhul.cz
Informace o lesích

ISBN 978-80-88184-39-3